

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

” Varför valde dem att öppna deras hjärtan till oss, om de kommer att bevilja alla flyktingar tillfälliga uppehållstillstånd”

En kvalitativ intervjustudie om syriska asylsökandes upplevelser och erfarenheter av konsekvenserna gällande tillfälliga uppehållstillstånd

Rawan Alzoui

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetareprogram
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2023
Handledare:	Helena Stensöta
Antal ord:	11 941

Abstract

Purpose – This thesis aims to examine the consequences of temporary residence permits, due to the more restrictive immigration policy that Sweden has witnessed during the past 7 years. The aim is also to investigate whether the type of residence permit is associated with the perceived fairness of the asylum policy from the perspective of newly arrived asylum seekers.

Design/Methodology – In this study I used a qualitative methodology to gather the empirical data. The data collection involved conducting semi-structured interviews with eight newly arrived Syrians who currently hold temporary residence permits.

Findings – The result of this study concludes that temporary residence permits have significant consequences for asylum seekers, including that they live in a state of constant uncertainty regarding their future. Furthermore, the study revealed a correlation between the perception of fairness in the system and the specific type of residence permit held by newly arrived asylum seekers.

Keywords – Temporary residence permit, newly arrived, uncertainty, asylum seekers, integration, asylum review process.

Innehållsförteckning

Inledning	3
Problemformulering	3
Syfte och frågeställning	5
Bakgrund	5
Den nya tillfälliga lagen	7
Avgränsningar	7
Begreppsförklaringar	7
Alternativt skyddsbehövande	7
Nyanländ	7
Forskningsområdet och kunskapsläget	8
Tidigare forskning	8
Asylsökande, nyanlända och hälsoeffekter	8
Tillfälliga uppehållstillstånd, försörjningskravet och integration	9
Sveriges asylhantering	10
Kritik mot tillfälliga uppehållstillstånd	11
Teoretiskt ramverk	12
Uncertainty	12
Sense of Coherence (SOC)	14
Metod	15
Respondent intervjuer	15
Urval av respondenter	16
Presentation av respondenterna	17
Intervjuguide	18
Metoddiskussion	18
Resultat och analys	20
Konsekvenser av tillfälliga uppehållstillstånd	20
En osäker framtid	20
Det svår uppfyllda försörjningskravet och dess inverkan på integration	23
Risk för separation och splittring	26
Hur resonerar och förklarar nyanlända asylsökande sina uppfattningar om en rättvis asylpolitik?	28
En rättvis asylpolitik	28
Asylprövningsprocess	29
Avslutande diskussion	32
Källförteckning	34
Bilaga 1	38
Informationsbrev	38
Bilaga 2	39
intervjuguide	39

Inledning

Vi lever i en värld där krig, konflikter och kränkningar av mänskliga rättigheter fortsätter att stiga, vilket tvingar människor att fly sina ursprungsländer och lämnar allt bakom sig för att hitta en bättre framtid. År 2021 nådde det totala antalet flyktingar cirka 89,3 miljoner människor som var ofrivilligt fördrivna över hela världen, på grund av de pågående och de nyutvecklade konflikter, än idag har antalet flyktingar inte minskat utan är fortfarande hög (UNHCR, 2021). Den syriska konflikten som bröt ut år 2011 ledde till att cirka 6,7 miljoner syrier flydde från landet i slutet av 2018, näst efter Syrien som var också på flykt är folk från Afghanistan, Somalia, Sydsudan och Irak (UNHCR, 2021).

Flyktingströmmen som Europa fick uppleva de senaste åren, ledde till att flera länder begränsade sitt flyktingmottagande. Sverige var ett av de länder som hade en väldigt generös migrationspolitik som gav flyktingar möjligheten till permanent uppehållstillstånd och familjeinvandring (Hovemyr, 2020). Detta gjorde att idag blev det vanligare att tro att folk som söker asyl, har lätt tillgång till ett uppehållstillstånd. Flyktingkrisen 2015 satte det svenska mottagningssystemet för hög belastning, enligt SCB (2016) ansökte drygt 160 000 personer om asyl i Sverige år 2015, vilket är en ökning med nästan 150% jämfört med året innan. I samband med detta antog den svenska regeringen några av EU:s strikta migrationsregler och införde den tillfälliga lagen med anledning att minska antalet asylsökande i Sverige (Hovemyr, 2020).

Problemformulering

Under skrivandet av uppsatsen har det ytterligare framförts stramare förslag gällande migrationspolitiken i Sverige. Den rådande regeringen, Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna tillsammans med det politiska partiet Sverigedemokraterna ville utreda möjligheten att återkalla permanenta uppehållstillstånd. Det nämns dock ingenting om de som har tidsbegränsade uppehållstillstånd (Wahlund, 2023). Denna förändring kan få betydande konsekvenser för båda grupperna. Personer som är redan bosatta och arbetar kan förlora denna möjlighet, då de kommer tvingas återvända till sina hemländer, och det kan även innebära en fara för deras säkerhet (Wahlund, 2023).

För asylsökande är ett permanent uppehållstillstånd viktigt för att uppnå stabilitet, trygghet samt för att erhålla en långsiktig rättslig status i mottagarlandet. Många av dem som flyr och söker asyl har genomgått traumatiska upplevelser, både i sina hemländer och under flykten till Sverige enligt Tinghög m.fl. (2016) tidigare forskning. Genom att beviljas permanent uppehållstillstånd ges de möjligheten att påbörja läkningsprocessen och bygga upp ett nytt liv med en känsla av säkerhet och skydd.

Esaiasson & Sohlberg (2018) skriver att typen av uppehållstillstånd har stor betydelse för asylsökande. Med detta som utgångspunkt valde jag genom min forskningsstudie att belysa effekterna av den mer restriktiva migrationspolitiken i Sverige. Nämligen genom att undersöka vilka konsekvenser som tillfälliga uppehållstillstånd medför, samt om nyanlända asylsökande upplever att tillfälliga uppehållstillstånd är fortsatt problematiskt sedan deras ankomst till Sverige år 2015. En annan relevant aspekt att undersöka är nyanlända asylsökandes uppfattningar om en rättvis asylpolitik. Asylsökande, särskilt gruppen som beviljades tillfälligt uppehållstillstånd, har en lång erfarenhet av asylprocessen. Detta kan ge information om hur asylsökande har blivit behandlade och upplevt rättvisa i samband med sina asylansökningar. Dilemmat om det tillfälliga uppehållstillståndet som upplevs vara ett stort bekymmer hos nyanlända asylsökande, väcktes intresset av att undersöka hur avgörande det är att beviljas permanent uppehållstillstånd jämfört med tillfälliga.

Att cementera tillfälliga uppehållstillstånd är ingen hållbar lösning, istället bör fokus ligga på att inte begränsa deras rättigheter och möjligheter för en trygg tillvaro i Sverige. Resultaten kan bidra till en övergripande förståelse av de utmaningar som asylsökande möter som ger en djupare insikt i vikten av att ha permanent uppehållstillstånd. Dessutom ökar resultatet kunskapen om behovet av en rättvis och hållbar asylpolitik utifrån nyanlända asylsökandes perspektiv.

Uppsatsen inleds med problemformulering, följt av syfte och frågeställningar. Sedan kommer en kronologisk beskrivning av de ändringarna i den svenska flyktingpolitiken, följt av en begreppsförklaring för att förtydliga de centrala termer som tas upp i uppsatsen. Därefter redovisas tidigare forskning och de relevanta teorierna. Efter detta beskrivs metoden som används för att samla in empirin och tillvägagångssättet. Resultat och analys presenteras i slutet följt av en avslutande diskussion.

Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att undersöka konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd, med fokus på nyanlända asylsökandes upplevelser och erfarenheter. Syftet är även att undersöka om typen av uppehållstillstånd har samband med den rättvisa asylpolitiken enligt nyanlända asylsökandes perspektiv. Studien vill besvara följande forskningsfrågor:

- Hur resonerar nyanlända asylsökande kring konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd?
- Hur resonerar nyanlända asylsökande sina uppfattningar om en rättvis asylpolitik?

Bakgrund

I denna del presenteras policyförändringar för att ge tydligare inblick av de främsta förändringarna i migrationspolitiken i Sverige.

Sverige har sedan efterkrigstiden varit ett land som gick från att vara ett utvandringsland till ett invandringsland (Hovemyr, 2020). Enligt statistik utförd av SCB (2023) hade 20% av Sveriges invånare år 2022 en utländsk bakgrund. Detta gör Sverige till ett av de mest mångkulturella länderna i Europa och är ofta ett internationellt exempel på öppenhet för mångfald och jämställdhet (Krzyżanowski, 2018). Trots att Sverige är ett litet land med en relativt låg befolkning, har den en lång historia och erfarenhet av att ta emot flyktingar från krigsdrabbade områden, och erbjuda humanitära hjälp till de drabbade (Krzyżanowski, 2018).

Under 1980–90 talet kom en mängd asylsökande som sökte skydd i Sverige från länder som Iran, Irak, Libanon, Turkiet och Eritrea, på grund av konflikter och politisk oro i sina hemländer, som exempelvis förföljelse av kristna assyrier, inbördeskriget i Libanon samt kriget mellan Irak och Iran. Sverige har också tagit emot cirka 50 000 jugoslaviska medborgare i mitten av 1990-talet när Jugoslavien splittrades och drabbades av våldsamma konflikter (Darvishpour & Westin, 2021).

Under 2000-talet såg man en kraftig ökning av flyktingar som kom till Sverige, som var primärt från Irak, Syrien och Somalia till följd av den amerikanska invasionen i Irak år 2003 samt krig och förtryck (Darvishpour & Westin, 2021). Vid denna tid hade flyktingar större

chans att beviljas permanent uppehållstillstånd, även familjeåterförening var mer flexibel och försörjningskravet var mindre strikt enligt Utlänningslagen SFS 2005:716.

År 2014 utgjorde kriget i Syrien en betydande orsak till den globala ökningen av de fördrivna flyktingar internt och externt, även konflikten i Afghanistan som har pågått i 40 år (UNHCR, 2015). Från ett politiskt perspektiv uttalade både regering och opposition vid denna tid för en öppen och generös migrationspolitik. Den dåvarande statsministern Fredrik Reinfeldt inledde valrörelsen 2014, med att upplysa världens kriser och uppmanade det svenska folket att "ha tålamod och öppna era hjärtan" (Karlsson & Eriksson, 2014). På liknande sätt tydde Stefan Löfvens tal under parollen Refugees Welcome på större acceptans gentemot invandring. Han inledde talet med "Mitt Europa bygger inte murar, vi hjälps åt", där betonar han att Sverige har ett moraliskt ansvar att hjälpa flyktingar och att det är en humanitär plikt att erbjuda skydd åt dem som behöver det (Svensson m.fl., 2015). Samtidigt ökade Migrationsverket sina resurser för ett mer organiserat asylmottagande, även andra frivilligorganisationer anordnade stora hjälpinsatser för att visa stöd till drabbade familjer och ensamkommande (Esaiasson m.fl., 2016). Den svenska linjen kan alltså beskrivas som positiv till flyktingmottagande under första delen av 2010-talet, oavsett om det var en borgerlig eller socialdemokratisk regering.

När antalet flyktingar år 2015 ökade dramatiskt till nivåer som Sverige aldrig tidigare hade upplevt. Tvingades partierna som länge stått vid en generös asylmottagning som exempelvis Socialdemokraterna och Miljöpartiet, att göra radikala ändringar och i stället skärpa migrations- integrationspolitik. Hösten 2015 vidtog regeringen åtgärder för att stoppa den ohållbara situationen och ändrade sin ställning mot en generös flyktingpolitik (Hovemyr, 2020)

Utlänningslagen SFS 2005:716 skärptes och ersattes av SFS 2016:752 som innebär att alla asylsökande beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd. Anledningen till förslaget var enligt regeringen nödvändigt för att minska antalet asylsökande som kommer till Sverige och för att inte utsätta de centrala samhällsfunktionerna för ytterligare hög belastning enligt SFS 2016:752. Regeringen betonade även att Sverige inte ska vara det enda landet i Europa som tar emot alla flyktingar på grund av det generösa asylsystemet, utan det svenska regelverket ska anpassas efter EU-rättens och internationella konventionen miniminivå, där alla andra EU medlemsstater delar ansvaret för att ta emot flyktingar. Sveriges invandring och migration

policy har under de senaste decennierna ändrats från att vara det mest generösa till det mest restriktiva.

Den nya tillfälliga lagen

Lagen innebär att en utlänning som beviljas flykting eller alternativt skyddsbehövande status, kommer att beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, undantag är kvotflyktingar som åsidosätts från lagen och kommer att beviljas permanent uppehållstillstånd. Det innebär färre skyddsgrunder, begränsade möjligheter till familjeåterförening genom att kräva försörjningskrav och hårdare regler för att erhålla ett permanent uppehållstillstånd (Migrationsinfo, 2018). Personer som vill ansöka om att få ett permanent uppehållstillstånd måste ha någon form av ett tillsvidareavtal eller provanställning. Om personen är flykting beviljas ett treårigt uppehållstillstånd och om personen är skyddsbehövande, beviljas uppehållstillstånd som gäller först i 13 månader och sedan förlängs i två år (Migrationsinfo, 2018).

Avgränsningar

Studien har avgränsats till målgruppen nyanlända som kom under flyktingkrisen 2015-2016, beviljades tillfälligt uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande och fortfarande har det.

Begreppsförklaringar

Alternativt skyddsbehövande

En person bedöms vara alternativt skyddsbehövande när den "lämnat sitt land och inte kan återvända på grund av risken att straffas med döden eller utsättas för tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning" (Asylrättscentrum, 2020).

Nyanländ

Begreppet nyanländ är en ny etablerad term som används för att urskilja mellan begreppen flyktingar och alternativt skyddsbehövande. En nyanländ är en utländsk medborgare som blev

placerad i en av Sveriges kommuner av Migrationsverket eller på egen hand beviljats uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl (Migrationsverket, 2022).

Forskningsområdet och kunskapsläget

Tidigare forskning

Under detta avsnitt presenteras tidigare forskning som är av relevans för studien. Forskningen som presenteras handlar om det tillfälliga uppehållstillståndets konsekvenser på hälsan, försörjningskravet och integration, samt Sveriges hantering av asylärenden. I denna del inkluderades även den kritik som riktades mot tillfälliga uppehållstillstånd av olika myndigheter och organisationer.

Asylsökande, nyanlända och hälsoeffekter

Varje individ, familj och barn ska hela sin vistelse i mottagarlandet oroa sig över det faktum att en dag kan man bara skickas tillbaka med anledning av det tillfälliga uppehållstillståndet. Att ta upp forskning som studerar asylsökande och nyanlända psykisk hälsa är lämpligt för att förstå påverkan av tillfälliga uppehållstillstånd på personens mående och psykisk hälsa.

Johannesson & Westerling (2019) genomförde en studie vid Uppsalas universitet för att undersöka om typen av uppehållstillstånd har påverkan på den psykiska hälsan hos flyktingar. I undersökningen deltog 424 nyanlända personer som talade arabiska i en enkätundersökning, med fokus på om personer med tillfälligt uppehållstillstånd hade sämre psykisk hälsa än de som har permanent uppehållstillstånd. Endast 241 personer av de som fick enkäten hade uppgett asylsökande som skäl till uppehållstillstånd, inkluderades i studien, varav 38% fick permanent uppehållstillstånd och 62% fick tillfälligt uppehållstillstånd mellan 2016 och 2017. Studien visade att nedsatt psykisk ohälsa är väldigt förekommande bland nyanlända flyktingar, samtidigt visade studien att det finns ett samband mellan olika typer av uppehållstillstånd och försämrad psykisk hälsa. Av de 238 personer som svarade på enkäten upplevde 95 personer, det vill säga 40%, försämrad psykisk ohälsa på grund av det tillfälliga uppehållstillståndet de fått, jämfört med de som beviljades permanent uppehållstillstånd.

Ett liknande forskningsrapport utförts av forskare Tinghög m.fl. (2016) vid Rödakorsets högskola med syfte att utvärdera uppkomsten av psykisk ohälsa, traumatiska upplevelser, post migratorisk stress och svagt socialt stöd, bland nyanlända från Syrien och asylsökande

från Eritrea, Syrien och Somalia. 1215 nyanlända från Syrien deltog i undersökningen som hade permanent uppehållstillstånd och var kommunplacerad mellan 2011–2013 och 173 asylsökande från Eritrea, Syrien och Somalia som bodde fortfarande i asylboenden i väntan på beslut. Forskningsresultat visade att ‘‘den psykiska ohälsan i Sverige 2016 är mycket utbredd bland nyanlända från Syrien och bland asylsökande från Eritrea, Somalia och Syrien’’.

Psykisk ohälsa, depression och ångest är vanligt förekommande bland nyanlända från Syrien, samt psykisk ohälsa i form av PTSD, depression, ångest och låg välbefinnande är i stor utsträckning vanligare bland asylsökande från Syrien, Somalia och Eritrea (Tinghög m.fl., 2016). Både grupper som hade någon form av uppehållstillstånd uppvisade en hög nivå av psykisk ohälsa, däremot grupper som inte hade någon typ av uppehållstillstånd uppvisade ännu högre nivåer av psykisk ohälsa.

Enligt rapporten försämrar den långa asylprocessen och boende i läger det psykiska välbefinnandet, då det leder till osäkerhet och otrygghet på grund av att man inte vet om man ska börja planera för sitt nya liv i mottagarlandet eller om man ska bli utvisad till sitt hemland (Tinghög m.fl., 2016). Studien har även påpekat att tidsbegränsade uppehållstillstånd försämrar ytterligare den psykiska hälsan hos nyanlända asylsökande. Permanenta uppehållstillstånd och möjligheten till att återförening med anhöriga kan minska stressfaktorer hos gruppen.

Tillfälliga uppehållstillstånd, försörjningskravet och integration

Forskning som handlar om relationen mellan tillfälliga uppehållstillstånd, försörjningskravet och integration är relevant i den här studien. Jerns m.fl. (2021) forskning studerade försörjningskravet inom asylrätten i en svensk kontext, det vill säga de krav som asylsökande måste uppfylla för att beviljas permanent uppehållstillstånd eller medborgarskap. Enligt SFS 2016:752, 17 § för att bevilja en utlänning permanent uppehållstillstånd efter att hen har haft tidsbegränsade uppehållstillstånd, skall de bevisa att de kan försörja sig själva genom arbete, ‘‘om lönen försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen’’. Kapitlet problematiserar att försörjningskravet blir alltmer vanligare i den europeiska migrationspolitiken, som fungerar som en kontrollfunktion och ett medel för att asylsökande ska vara delaktiga i samhället. Enligt Jerns m.fl. (2021) det brister i kunskapsunderlaget för

att utvärdera dess konsekvenser och att EUs länder är inte intresserade av att utvärdera konsekvenserna av dessa krav. Dock finns det få jämförande studier som utfördes och visade att effekterna av denna typ av krav är marginella, men kan även vara kontraproduktiva när det gäller att främja nyanländas integration i samhället. Åtgärder som skulle kunna fungera som stödande för människors etablering i nya länder utformas i stället för att skilja ut vem som är välkommen att stanna i ett land och vem som inte är det. I motionen som ligger bakom att egen försörjning ska vara ett krav för permanent uppehållstillstånd i riksdagen, har det flera gånger argumenteras för att försörjningskravet kan inneha positiva effekter på nyanländas integrationsprocess, genom att uppmuntra flyktingar att hitta arbete och egen försörjning. Jerns m.fl. (2021) kritiserar påståendet att försörjningskravet är ett sätt att uppmuntra flyktingar till arbete, utan anser att kravet verkar som en motverkande mekanism för integration. Konsekvenserna som konstaterades av forskarna är bland annat att ensamkommande ungdomar kommer att ta första möjliga jobb för att skydda sig från utvisning och för att öka chansen för familjeåterförening. Tillfälliga uppehållstillstånd bidrar till en känsla av otrygghet, eftersom hotet om utvisning är alltid närvarande hos denna grupp. Personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd kommer att göra uppoffringar och för att åstadkomma denna känsla, kommer de att acceptera "undermåliga villkor" som erbjuds av arbetsgivaren, vilket leder till att asylsökande kommer att acceptera låga löner, långa arbetstider och sämre arbetsvillkor. Jerns m.fl. (2021) hävdar att dessa typer av krav kallas för *medborgerliga integrationskrav*. Dessa krav anses som ett sätt att uppmuntra nyanlända att integrera sig genom att arbeta och bidra till samhället genom att betala skatt.

Sveriges asylhantering

Forskning inom detta fält i Sverige är begränsad, trots att asylinvandring har ökat och uppmärksamheten kring gruppen vuxit både hos median och den politiska debatten. Esaiasson & Sohlberg (2018) utförde en panelundersökning som följde en grupp asylsökande över tid för att bättre förstå deras erfarenheter och utmaningar i Sverige. Studien fokuserar på fyra teman, inklusive rättssäkra procedurer, tiden i asylsökningprocessen, boende och ekonomi och hemlängtan. Det som var relevant för studien är kapitlet som behandlar asylsökande uppfattningar om asylprocessen, alltså hur rättvist asylansökningar behandlas av Migrationsverket. Esaiasson & Sohlberg (2018) betonar att det främsta målet för asylsökande är att bli beviljade uppehållstillstånd, det är nämligen typen av uppehållstillstånd som är den största rädslan hos alla asylsökande. Asylsökande har olika uppfattningar om hanteringen av asylärenden jämfört med mottagarlandet. Rättssäkerheten ökar hos asylsökande om de anser

att lagen är på deras sida, vilket innebär att det finns stor chans att få uppehållstillstånd. Å andra sidan minskar rättssäkerheten hos asylsökande om chansen att få uppehållstillstånd inte finns.

Enligt Esaiasson & Sohlberg (2018) upplevs asylprocessen för många asylsökande som långa. Även om den formella processen uppfyller kraven på rättssäkerheten, riktas kritiken vanligtvis mot genomförandet. Den vanligaste kritiken är de långa handläggningstiderna som asylsökande får vänta, det riktas även kritik mot handläggarens bristande kunskaper och den bristande kommunikationen med Migrationsverket under utredningstiden. Även om den svenska staten har stora ambitioner av att hantera asylsökande på ett rättssäkert sätt, kan det uppstå felaktigheter och missförstånd i tillämpningen av lagen mellan statens representanter ‘migrationsverket’ och asylsökande.

Esaiasson & Sohlberg (2018) konstaterar att rättvisa bedömningar varierar bland asylsökande, där vissa uppfattade hanteringen som rättvis, andra som orättvis och vissa ansåg att den var varken rättvis eller orättvis. Rättvisebedömningarna baseras på olika faktorer exempelvis informationen man fick från migrationsverket, de materiella levnadsvillkor som boende och ekonomi, samt sannolikheten att migrationsverket beviljar uppehållstillstånd.

Forskningen visade att det finns ett tydligt samband mellan typen av uppehållstillstånd och synen på den svenska statens rättvis hantering av asylärenden. Ett positivt beslut, där asylsökande beviljas uppehållstillstånd, leder till mer positiva bedömningar. Ett negativt beslut, där uppehållstillstånd nekas, leder till negativa bedömningar. Detta innebär att asylsökande som beviljas uppehållstillstånd har större förtroende för asylprocessen medan de som nekas har mindre förtroende. Asylsökande som får avslag brukar inte förlora hela förtroendet för hanteringen eftersom det finns möjlighet till att överklaga, dock är de missnöjda att de inte har fått permanent uppehållstillstånd.

Kritik mot tillfälliga uppehållstillstånd

Justitiedepartementet har begärt in synpunkter från myndigheter som lyder under regeringen, gällande förläggning av lagen om tillfälliga uppehållstillstånd SFS 2016:752. Flera myndigheter och organisationer har uttryckt kritik gentemot nämnda lagstiftning och begärde att Justitiedepartementet noggrant överväger möjliga förändringar genom en grundlig granskning.

Arbetsförmedlingen (2019) understryker att konsekvenser med tidsbegränsade uppehållstillstånd att det blir svårt för nyanlända att planera långsiktiga utbildningar, eftersom nyanlända med alternativt skyddsbehövande kommer att få flera gånger tidsbegränsade uppehållstillstånd. Detta leder till att nyanlända kommer att välja kortare och icke kvalificerade utbildningar som ger större chans till arbete, för att uppfylla försörjningskravet och ansöka om permanent uppehållstillstånd, snarare än att söka utbildningar som kan leda till arbeten där kompetenta arbetskraft behövs. Arbetsförmedlingens statistik visar att personer med tillfälliga uppehållstillstånd söker hellre arbete än utbildning.

Akademikerförbundet SSR (2019) och Svenska kyrkan (2019) svar på remissen var att lagen (SFS 2016:752) inte skall förlängas. Lagen bör utvärderas, med anledning av att det inte gjorde någon fullständig konsekvensbedömning under beredning av lagen. Lagen innebär i stor utsträckning flera konsekvenser för nyanlända, eftersom den splittrar familjer och att lagen anses som ett kontraproduktivt sätt att försämra nyanlända möjligheter till en lyckad integrationsprocess. De anser att den tillfälliga lagen hindrar utlandsutbildade akademiker att komplettera sina utbildningar och arbeta inom sina yrkesområden i Sverige, då de kommer att ta vilket jobb som helst för att ansöka om permanent uppehållstillstånd.

Svenska Röda Korset (2019) framhåller i en remiss att lagen skiljer mellan alternativt skyddsbehövande och flyktingar. De poängterar tydligt att det inte finns några sakliga skäl till att alternativt skyddsbehövande skulle ha mindre långvariga skyddsbehov än flyktingar. Röda Korset anser därför att dessa skillnader bör jämföras mellan de två grupperna, och att samma längd på uppehållstillstånd bör gälla för båda. Vidare riktar Röda Korset kritik mot försörjningskravet och hävdar att den typen av anställning inte bör vara det enda alternativet till permanent uppehållstillstånd för personer i behov av internationellt skydd (Svenska Röda Korset, 2019).

Teoretiskt ramverk

Uncertainty

Begreppet Uncertainty (på svenska osäkerhet) används i asyl- och migrationsstudier, med syfte att förstå hur flyktingar hanterar osäkerhet och brist på information i beslutfattande situationer. När flyktingar tvingas lämna sina hem och fly på grund av krig eller andra typer

av våld, ställs de inför svåra utmaningar i det nya landet, vilket skapar en känsla av instabilitet och oförutsägbarhet kring framtiden enligt El-Shaarawi (2015).

El-Shaarawi (2015) konstaterar att "The sense of uncertainty" kommer från två källor. Den ena är bristande kunskap om deras aktuella juridiska status, då de befinner sig i ett tillstånd av osäkerhet kring den rättsliga statusen och rättigheterna i det nya landet. Den andra källan av uncertainty är oförutsägbarheten kring framtiden som uppstår hos flyktingar. Flyktingar ställs inför utmaningar när det gäller att bygga en framtid i ett annat land, även om de har skapat 'vissa förväntningar i mottagarlandet och utvecklat vissa idéer om sin framtid', trots det kommer de inte kunna förutsäga sin framtid, eftersom de inte vet om de kommer att återvända till sitt hemland eller påbörja ett nytt liv i det nya landet (El-Shaarawi, 2015). Flyktingar strävar efter att hantera osäkerheten genom att söka lösningar och skapa planer för sin framtid i det nya mottagarlandet. Enligt El-Shaarawi (2015) begränsar den temporära statusen också möjligheterna till integration, vilket innebär att flyktingar kan möta svårigheter att bosätta sig och fullständigt integrera sig i det nya mottagarlandet.

Biehl (2015) skriver även att en av de centrala aspekterna av osäkerheten i samband med asylprocessen är den obestämda och oförutsägbara väntetiden inför beslutet om asylansökan. Denna väntetid kan vara lång och flyktingar kan tvingas vänta betydligt längre än förväntat utan någon tydlig information om när deras ärende kommer att behandlas eller när de kan förvänta sig ett beslut om sin asylstatus. Bristen på tydlig information om utfallet av asylansökan förvärrar denna känsla av osäkerhet, eftersom asylsökande inte vet om deras ansökan kommer att beviljas eller nekas. Enligt (Biehl, 2015) upplever flyktingar asylprocessen som lång och komplex, vilket gör det svårare för flyktingar att planera sin framtid. Ovissheten kring framtiden kan leda till hälsoproblem såsom psykiska problem, ångest och oro, vilket kan vara svårt för flyktingarna att hantera.

Asylprocessen skiljer sig åt mellan olika länder som tar emot flyktingar. Processen innefattar flera steg som gör att hantering av enskilda asylärenden svårt för asylhandläggaren. Handläggningstiden kan påverkas av faktorer som bland annat sökandes nationalitet, resurs och personaltillgångar och tolkar, vilket gör det svårt att förutse hur lång tid det tar att fatta beslut i ett enskilt ärenden. Med tanke på detta avstår ofta asylhandläggare från att uppskatta varaktigheten av enskilda asylansökningar på grund av dessa faktorer (Brekke, 2014).

Begreppet uncertainty kan då användas enligt El-Shaarawi (2015) och Biehl (2015) för att förstå hur flyktingar hanterar osäkerhet i asylsammenhang. För flyktingar med tillfälligt uppehållstillstånd innebär det att inneha både en tillfällig och en långvarig status, alltså att leva i ett temporärt tillstånd i ett land där man inte kan förutsäga om man kommer att återvända hem eller integreras i det nya landet. El-Shaarawi (2015) och Biehl (2015) konstaterar att den osäkra framtiden hos asylsökande uppstår när mottagarlandet ger flyktingar den tillfälliga statusen som innebär att deras bosättning är temporär. Även om politiska beslut är oklara eller om informationen inte kommuniceras på ett tydligt sätt, kan detta skapa ytterligare osäkerhet för flyktingar, vilket kan påverka deras upplevelse av situationen.

Sense of Coherence (SOC)

SOC är en förkortning av 'sense of coherence' myntat av sociologen Aaron Antonovsky, som översätts till svenska med begreppet känsla av sammanhang "KASAM". Sense of Coherence i korthet syftar till att förklara hur vissa personer bättre lyckas hantera och förstå stressiga situationer än andra (Brekke, 2004). Antonovsky definierar tre element som tillsammans skapar en övergripande känsla av sammanhang hos människor. Dessa element inkluderar begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet (Brekke, 2004).

Begriplighet innebär att individen uppfattar sin omgivning som välstrukturerad och logisk, snarare än kaotisk och slumpmässig. En låg känsla av begriplighet kan exempelvis vara att asylsökande saknar tillräcklig information och förståelse av asylprocessen, vilket gör att processen upplevs som slumpmässig och osammanhängande. Å andra sidan kan asylsökande med en hög känsla av begriplighet uppfatta processen som välstrukturerad och sammanhängande (Brekke, 2004).

Hanterbarhet avser personens förmåga att hantera de utmaningar som personen ställs inför. Detta innebär att man ska ha resurser som behövs för att klara av stressiga situationer, både interna resurser såsom personliga egenskaper och färdigheter, såväl som externa resurser i form av socialt stöd från familj, vänner och även personal på Migrationsverket. För en asylsökande spelar dessa resurser en betydande roll för individens känsla av hanterbarhet (Brekke, 2004).

Meningsfullhet syftar på att personen känner livet och erfarenheterna har en mening och syfte. Om en person upplever att livet är meningsfullt kan det leda till att man blir motiverad och inspirerad att fortsätta kämpa även under besvärliga tider. Å andra sidan en bristande känsla av meningsfullhet innebär när en person möter motgångar i livet, som kan leda till ångest och förtvivlan, vilket hämmar motivationen till handling. När asylsökande befinner sig i en osäker situation under en längre tid, exempelvis en lång asylprocess och saknar förståelse och resurser för att hantera situationen, kan det uppstå hög stress, hopplöshet och meningslöshet.

Brekke (2004) konstaterar att SOC är relevant för att förstå hur asylsökande uppfattar rättvisan, genom att undersöka hur asylsökande begriper och hanterar sin situation som asylsökande. Om en asylsökande upplever att hen blev rättvis behandlad och att asylprocessen upplevdes opraktisk, transparent och rättvis, kan det bidra till en stark SOC, som i sin tur ökar känslan av begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Däremot om en asylsökande upplever brist på rättvisa i systemet och asylprocessen, kan det leda till en känsla av hjälplöshet och maktlöshet som i sin tur minskar deras SOC.

Metod

Respondent intervjuer

Den valda forskningsmetoden anpassades efter uppsatsens syfte och frågeställningar, därför valdes en kvalitativ metod med semi-strukturerade respondentintervjuer för att samla in det empiriska materialet. Genom denna metod kunde jag enkelt komma åt respondenternas tankar och upplevelser, då mitt fokus låg på att få respondenterna att resonera kring ämnet utifrån deras egna erfarenheter, under de sju åren de har haft tillfälligt uppehållstillstånd i Sverige. Genom att använda detta tillvägagångssätt ökades möjligheterna att få en djupare förståelse och insikt utifrån deras perspektiv och tankevärld (Esaiasson m.fl., 2017).

Jag valde att använda en semistrukturerad intervjuform, som stöds av en förutbestämd intervjuguide (se bilaga. 2). Semistrukturerade intervjuer kännetecknas av en kombination av förutbestämda frågor och öppna frågor, där intervjuerna följer en övergripande plan men tillåter också utrymme för intervjuaren att ställa uppföljningsfrågor för att få ingående svar från respondenten (Bryman, 2018). Denna metod passar in i min studie, då tanken är att

komma åt nyanländas tankar kring konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd, samt bedömning av rättvisan beroende på vilken typ av uppehållstillstånd man får. Under intervjuerna märkte jag att respondenterna var särskilt intresserade av att prata om Migrationsverkets långa handläggningstider, vilket inte var så förvånande eftersom jag hade förväntat mig att detta ämne kommer att tas upp i samband med forskningsämnet.

Under det första samtalet med respondenterna kom vi överens om hur och när intervjuerna ska ske. Efter överenskommelse har sju intervjuer skett genom de digitala verktygen, eftersom respondenterna bodde i olika städer, dock bodde en av respondenterna i samma stad som mig, som gjorde att vi träffades istället. Fyra intervjuer skedde genom Zoom, två skedde genom Facebook Messenger callvideos och den sista intervjun genomfördes i en bokad sal på Göteborgs universitets lokaler, för att säkerställa en lugn miljö. Under alla intervjuerna har jag inte upplevt krångel eller att kvaliteten har försämrats. Respondenterna tyckte att det var en fördel att kunna genomföra intervjuerna digitalt då den sparar på tid och är betydligt smidigare.

Intervjuerna varade mellan 45 minuter och 120 minuter, anledningen kan möjligtvis vara att intervjupersonerna ville förmedla till andra människor hur svårt det är att leva med tillfälliga uppehållstillstånd. En annan orsak är att intervjuerna skedde på arabiska, vilket gjorde att alla intervjuer flöt som om det var ett vanligt samtal. I avslutningen tackade jag återigen samtliga respondenter och förklarade hur viktigt det är med deras medverkande och vilken betydelse deras berättelser utgör för studien.

Urval av respondenter

I samband med kvalitativ forskning har urvalet av respondenterna en direkt koppling till forskningssyfte och frågeställningar (Bryman, 2018). I denna studie var fokuset på Syriska nyanlända asylsökande med tillfälligt uppehållstillstånd, vilket gör det till ett målstyrt urval, eftersom studiens deltagare inte valdes ut slumpmässigt, utan anpassades efter vad som är strategiskt och relevant för studiens kriterier och begränsades till denna grupp för att besvara forskningsfrågor (Bryman, 2018). En av de målstyrda urvalsmetoderna är 'Maximal variation' som använts i studien, det innebär att respondenterna ska vara så olika varandra som möjligt för att säkerställa en maximal variation (Esaiasson m.fl., 2017). Åtta personer har valts, fyra kvinnor och fyra män som har varierande ålder och sysselsättningar. Jag valde att intervjua personer som jag inte tidigare haft kontakt med, för att våga vara kritisk och att

det blir lättare att pressa respondenterna för att få fram de svar jag söker. Å andra sidan kommer respondenterna att känna sig mer avslappnade och kommer att prata fritt för en person som de vet att de inte kommer att ha någon kontakt med (Esaiasson m.fl., 2017). I de tidigare stadierna av min forskning hade jag tänkt att intervjua personer från olika nationaliteter som Afghanistan, Somalia och Syrien, men efter undersökningen visade det sig vara svårt att nå dessa målgrupper. Dels på grund av svårigheten att hitta just personer från dessa nationaliteter som har tillfälligt uppehållstillstånd, dels på grund av att det blir svårare för kommunikationen samt det kan ta längre tid när det finns språkbarriärer. Jag har dock försökt att använda mig av snöbolls urvalen (Esaiasson m.fl., 2017) men respondenterna kunde inte hjälpa heller. Av den anledning begränsade jag mig för att bara intervjua personer från Syrien, då både jag och respondenter behärskar arabiska som gör det lätt för oss att förstå varandra samt att det finns möjlighet att förklara frågeställningar korrekt.

Innan jag började leta efter personer att intervjua, valde jag att testa om folk var intresserade av ämnet som jag skriver om. Jag annonserade ett inlägg på en Facebook-hemsida som heter 'tillfälliga uppehållstillstånd', där förklarade jag syftet med uppsatsen och vad min forskning bidrar med (se bilaga. 1). Anledningen till att jag valde denna Facebook grupp var för att jag visste att jag kommer hitta både arabisktalande och personer med tillfälligt uppehållstillstånd. Jag vände mig till samma hemsida på Facebook och en annan hemsida för arabisktalande studenter, ett inlägg publicerades med samma informations- och undersökningssyfte på arabiska och svenska språket på båda hemsidorna för att hitta relevanta intervjupersoner som fyller undersöknings kriterier. Det var en stor andel personer som ville delta i undersökningen, men jag valde att begränsa mig till åtta intervjupersoner.

Presentation av respondenterna

I detta avsnitt presenteras de åtta respondenterna, fyra män och fyra kvinnor som kom under flyktingkrisen från Syrien, talar arabiska och har tillfälligt uppehållstillstånd. Jag kommer att redogöra för respondenterna med fiktiva namn för att jag utlovade anonymitet.

Respondent 1. Ali, 26 år, kom till Sverige juni 2016. Studerar nu.

Respondent 2. Ahmed, 32 år, kom till Sverige oktober 2015. Arbetar nu.

Respondent 3. Salam, 25 år, kom till Sverige november 2015. Arbetar nu.

Respondent 4. Armin, 28 år, kom till Sverige september 2015. Arbetar, pausade sina studier.

Respondent 5. Sara, 27 år, kom till Sverige oktober 2015. Arbetssökande

Respondent 6. Lara, 25 år, kom till Sverige april 2016. Föräldraledig

Respondent 7. Elena, 32 år, kom till Sverige oktober 2015. Arbetssökande

Respondent 8. Vivian 28 år, kom till Sverige December 2015, Arbetssökande

Intervjuguide

Frågorna i en intervjuguide skall vara korta, lättförståeliga och utan akademiskt jargong enligt (Esaiasson m.fl., 2017). Eftersom intervjuerna skedde på arabiska språket enligt respondenternas önskemål, översattes frågeställningar från svenska till arabiska i förväg, för att inte slösa bort intervjutiden med att söka upp meningar och ord.

Enligt Trost (2010) används intervjuguiden för att hjälpa forskaren att styra och säkerställa att relevanta frågor ställs under intervjun, samt för att forskaren ska hålla sig till ämnet.

Forskningens intervjuguide inleddes med fem uppvärmningsfrågor vilket är det första temat, som syftade till att skapa en avslappnad atmosfär och låta respondenten sätta sig in i ämnet (Esaiasson m.fl., 2017). Det andra temat behandlade de förväntningar som respondenterna hade innan de kom till Sverige och ifall det har ändrats till följd av införandet av den tillfälliga lagen. Det tredje temat undersökte konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd. Det fjärde temat undersökte Migrationsverkets hantering av asylärenden. Det sista temat var avsedd för att undersöka den rättvisa asylpolitiken enligt respondenternas uppfattningar.

Varje intervju följde i stort sett samma procedurer, dock var jag tvungen att avbryta ordningen på frågorna under vissa intervjuer, eftersom respondenterna svarade på andra frågor som skulle tas upp senare under intervjutiden. De valda frågeställningarna var inspirerade av forskningsrapporten som är skriven av Esaiasson & Sohlberg (2018) men är utformade utifrån forskningens syfte och frågeställningar som uppsatsen avser att svara på.

Metoddiskussion

Bearbetning av de inspelade ljudfilerna och transkriberingen skedde efter varje avslutad intervju. Alla intervjuer hölls på arabiska, så först har jag transkriberat allt som fanns på ljudfilerna på arabiska med anledning att bevara den lokala kontexten. Därefter har jag sorterat bort de irrelevanta delar av materialet och endast det som var viktigt för arbetet

behålls. Därefter började jag med analysen på svenska för att underlätta kopplingen mellan relevanta teorier och tidigare forskning med de insamlade intervjuuppgifterna. Slutligen skrev jag ut det transkriberade materialet för att markera de gemensamma teman och relevanta meningar med olika färger för att besvara frågeställningar. I resultatdelen inkluderades respondenternas egna ord i form av citat, jag har dock gjort små grammatiska korrigeringar och tagit bort vissa ord, med syfte att göra texten mer språkligt sammanhängande då respondenterna pratade olika dialekter på arabiska, detta har givetvis inte påverkat respondenternas ursprungliga budskap.

Innan intervjuerna påbörjades fick respondenterna information om studiens syfte för att få deras samtycke (Bryman, 2018). Jag har även förklarat att deras deltagande är frivilligt och om de någon gång ångrar sin medverkan har jag lovat att radera all inspelat och transkriberat material.

Med detta kan den interna validiteten av studien anses vara hög. Enligt Esaiasson m.fl (2017) beskrivs den interna validiteten som förmågan att dra slutsatser baserat på de begränsade analysenheterna i studien. Å andra sidan kan studiens extern validitet anses vara relativt låg. Extern validitet handlar om huruvida den producerade resultaten kan generaliseras till andra populationer och sammanhang (Esaiasson m.fl, 2017). Studien ämnade att studera en viss grupp av människor, nämligen nyanlända asylsökande med tillfälligt uppehållstillstånd, vilka ändå utgör en betydande andel i Sverige. Även om studien skulle upprepas med samma syfte och frågeställningar, men med andra deltagare som också har tillfälligt uppehållstillstånd, förväntar jag mig inte att resultaten skulle vara densamma, eftersom jag endast intervjuat åtta personer där deras egna svar och tolkningar av forskningsfrågeställningar som redovisats. Därför kan resultaten inte generaliseras till en större population. Huvudmålet med studien var att hitta personer som kunde bidra med att svara om vilka konsekvenser som det nya tillfälliga lagen orsakat, samt undersöka sambandet mellan typen av uppehållstillstånd och en rättvis asylopolitik. Det övergripande målet var inte att generalisera slutsatser, utan snarare att hitta möjliga vägar framåt för att förstå de potentiella konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd som beviljas asylsökande.

Det som upplevdes utmanande både under intervjuerna och i analysarbetet var att hålla mig objektiv. Jag försökte hela tiden att ha detta i åtanke och inte låta mina egna erfarenheter och upplevelser påverka arbetet, eftersom jag själv varit i en liknande situation som deltagarna.

Jag har kanske omedvetet sagt att " jag känner igen mig i vissa situationer när de pratar", försökte visa mer känslor, pratade mycket i vissa stunder, men det var bara för att få dem berätta mer och hålla samtalet i rätt spår.

Resultat och analys

I följande avsnitt presenteras resultaten utifrån den insamlade empirin som utgår ifrån respondenternas berättelser. De olika teman inhämtades genom kategorisering och kodning, för att besvara frågeställningar om huruvida nyanlända asylsökande resonerar kring konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd samt hur de resonerar kring en rättvis asylpolitik, som kommer därmed att kopplas till teorierna och tidigare forskning som valts för denna studie.

Konsekvenser av tillfälliga uppehållstillstånd

I denna del behandlas uppsatsens första frågeställning " *Hur resonerar nyanlända asylsökande kring konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd?*" Respondenterna reflekterar och beskriver deras upplevelser med att leva med tillfälligt uppehållstillstånd i sju år, som ledde till att jag kunde identifiera tre teman: en osäker framtid, det svårt uppfyllda försörjningskravet och dess inverkan på integration och risk för splittring och separation.

En osäker framtid

Någonting som jag ville undersöka hos deltagarna är om tillfälliga uppehållstillstånd leder till ökad oro och osäkerhet enligt teorin om uncertainty. Samtliga respondenter var överens om att den viktigaste faktor för att de ska känna sig trygga och säkra, "vilket är det permanenta uppehållstillstånd", i ett land där de förväntade sig att de skulle påbörja sina liv på nytt för att uppfylla sina mål, har den tagits bort. En gemensam uppfattning som respondenterna delade med varandra är att personer med permanent uppehållstillstånd, kunde komma långt med sina liv, har inget bekymmer eller oro som påverkar deras vardag eller framtid, utan "de njuter" den friheten att inte tänka på utvisning eller förlängning av uppehållstillstånd. Samtidigt beskrev respondenterna att deras rädsla ökar varje dag till följd av det tillfälliga uppehållstillståndet som försämrar deras hälsotillstånd och det psykiska välmåendet. I

följande citat berättar respondenterna hur de upplever skillnader mellan att ha tillfälliga uppehållstillstånd och permanent;

Ahmed " Det tillfälliga uppehållstillstånd är mitt enda problem, jag mår dåligt när jag tänker att jag kommer bli utvisad någon dag ... tänk dig efter 7 år i Sverige, jag skickas tillbaka till Syrien, om jag hade permanent uppehållstillstånd jag skulle aldrig tänka på det "

Sara " Varje dag känns det otryggt för mig som en flykting, jag är orolig hela tiden då jag behöver förlänga mitt uppehållstillstånd när den går ut, om jag inte hittar jobb, jag vet inte vilken beslut kommer migrationsverket att fatta, kanske jag är inte här nästa år "

Lara " När jag har tillfälligt uppehållstillstånd, de kan dra den när som helst, jag känner inte att jag tillhör till det landet, eftersom jag känner mig inte välkommen här ... när jag öppnar mina ögon det första jag gör att gå in på migrationsverket hemsida och kolla om jag fick mitt besked, vanliga personer vaknar upp till någon tidning med kaffe "

Vivian " Lagen gjorde att vi alla är stressade, det är stor skillnad mellan folk som har permanent uppehållstillstånd och mellan oss, de bara njuter "

Alla citaten visar att respondenterna upplever en brist på trygghet och kontinuitet i sin vardag, detta beror på den stora förändringen som skedde 2016 i migrationspolitiken som gäller permanenta uppehållstillstånd, istället beviljas tillfälliga uppehållstillstånd som endast varar i två år och därefter upphör (Johannesson & Westerling 2019), vilket innebär att asylsökande måste ansöka om förlängning av sina uppehållstillstånd när den upphör att gälla, däremot personer med permanent uppehållstillstånd behöver inte genomgå denna process. Samtidigt innebär tillfälliga uppehållstillstånd en stor möjlighet för återvändande som skapar rädsla, som i sin tur försämrar deras psykiska hälsa. I likhet med (Johannesson & Westerling 2019) studie visade att typen av uppehållstillstånd har en betydande faktor för det psykiska välbefinnandet för arabisktalande nyanlända som beviljats asyl. Tillfälliga uppehållstillstånd förvärrar den psykiska hälsan för nyanlända som redan har en lägre psykisk hälsa än andra i samhället.

Respondenterna berättade att asylprocessen försämrar deras möjlighet att kunna förutsäga sin framtid. Samtliga respondenter beskriver att den tiden de fick vänta på besked från

migrationsverket, antingen för sin första ansökan om uppehållstillstånd eller för förlängning av sina befintliga uppehållstillstånd, med hänvisning till respondenternas ord upplevs perioden som ”otroligt långa” och ”frustrerande”. Respondenterna beskriver att de befinner sig i en situation av en obestämd och oförutsägbar väntan mellan varje steg i processen, från att skicka in ansökan, att bli kallad till en intervju och att få besked om uppehållstillstånd. Det som gör det särskilt utmanande för asylsökande är den osäkerhet som uppstår kring vilken typ av beslut som kommer att fattas av Migrationsverkets handläggare. Denna osäkerhet blir alltmer påtaglig i takt med det tillfälliga uppehållstillståndet, särskilt mot bakgrund av en alltmer restriktiv migrationspolitik i Sverige. I kommande citat kommenterar respondenterna hur de upplever perioden att vänta på beslut från migrationsverket:

Armin ‘jag har glömt känslan av stabilitet sedan 7 år, jag är orolig hela tiden för att jag känner mig alltid hotad, jag lever inte som en normal person, eftersom vartannat år jag ska gå igenom samma långa process med samma rädsla som jag upplever varje gång jag skickar ansökan’

Salam ‘Varje gång jag skickar en ny ansökan om förlängning, jag vet inte vilket beslut jag kommer att få, jag befinner mig alltid i en jobbig situation och att denna långa process, kommer aldrig att ta slut’

Lara ‘jag trodde inte att processen skulle vara så här lång, för en person som lämnade alla sina ID-handlingar och är ärlig med allt ... jag har samma asylskäl som förut, och det är fortfarande krig i Syrien, varför ska varje förlängning av uppehållstillstånd vara lång och påfrestande’

Samtliga respondenter beskriver hur den pågående osäkerheten och ovissheten kring den långa asylprocessen har påverkat deras vardagliga tillstånd. Å ena sidan befinner de sig i en osäkerhet kring nuet och framtiden som i sin tur skapar oro, där de blir oförmögna att handla i deras situation. Å andra sidan upplevs den långdragna asylprocessen som emotionellt ansträngande för respondenterna, eftersom när de skickar in en ny ansökan om förlängning, kan de inte längre förutsäga vilket beslut som beslutfattaren kommer att fatta. Enligt Esaiasson och Sohlberg (2018) beslutet om att bevilja eller avslå en asylsökandes ansökan om uppehållstillstånd förväntas få olika effekter på deras livsbana. Väntan på beslut och de potentiella förlängning av ansökningar kan innebära att asylsökanden måste leva i en

permanent tillfällighet och osäkerhet enligt (El-Shaarawi, 2015) och (Biehl, 2015), vilket kan göra det svårt att planera för framtiden och leva ett stabilt liv. Detta stämmer överens med teorin om "uncertainty", att den bristande kunskapen om när ett beslut förväntas att fattas, tillsammans med begränsad information om vad som faktiskt ingår i beslutsprocessen och den oklarheten kring vilka rättigheter de har, kan vara frustrerande för många asylsökande, det vill säga bristen på tydlig information om utfallet av ansökan eller när deras ärenden kommer att behandlas förvärrar känslan av osäkerhet, som kan skapa enorma känslomässiga och psykiska lidanden hos asylsökande (El-Shaarawi, 2015) och (Biehl, 2015). Detta överensstämmer med tidigare forskning av (Tinghög m.fl., 2016) som visade att den långa migrationsprocessen försämrar den psykiska hälsan negativt hos denna grupp. Detta bekräftar vad Esaiasson & Sohlberg (2018) visade i sin rapport att den primära ambitionen för asylsökande i det nya mottagarlandet är att erhålla uppehållstillstånd. Däremot oklarheten kring vilken typ av uppehållstillstånd som förväntas beviljas ökar rädslan hos asylsökande.

Det svår uppfyllda försörjningskravet och dess inverkan på integration

Respondenterna berättar att det ställs höga försörjningskrav på dem för att kunna få permanent uppehållstillstånd, vilket är i vissa fall jättesvårt att uppnå under den korta tiden som de har bott i Sverige. Som nämndes tidigare av Jerns m.fl. (2021) att det ställs särskilda krav för att en utlänning ska beviljas permanent uppehållstillstånd. Kraven inom denna lag innebär att asylsökande vare det sig flykting eller alternativt skyddsbehövande, ska kunna ha stabil och tillräcklig försörjning för att kunna leva och klara sig självständigt, exempelvis genom att ha fast anställning, eller försörjning genom eget företag. Därutöver ställs det också krav på lön, arbetets villkor och längd enligt (SFS: 2016:752, 17 §). Deras berättelser tyder på att de inte saknar någon arbetsvilja, utan det är svårt att hitta jobb i den svenska arbetsmarknaden;

Armin " Jag kände att i stället för att de ska vara hjälpsamma och mer omtänksamma, de har gjort det svårare för oss för att kunna få permanent uppehållstillstånd, genom att bara jobba och inte göra något annat, jag kom in på universitet och jobbar i en restaurang som erbjöd mig en tillsvidareanställning i utbyte mot långa arbetstider och väldigt låg betalt, som gjorde att jag fick pausa universitetsstudier för att få permanent uppehållstillstånd"

Lara "Trots allt jag gjorde i Sverige, från att lära mig språket till att läsa på universitet, har jag inte kunnat hitta jobb, för att få permanent uppehållstillstånd, jag jobbar bara som timanställd nu, vilket räcker inte"

Vivian "Allting tar tid, det är inte lätt att få jobb direkt utan utbildning och min dröm är att kunna komma på universitet och jobba med det jag gillar, jag har försökt att hitta jobb, men det var svårt, så nu ska jag bara plugga ... när kommer jag ta permanent uppehållstillstånd, kanske efter 10 år"

Det som respondenterna uttrycker gemensamt är trots att de har genomgått integrationsprocessen, som avser att de har lärt sig språket och utbildat sig för att kunna vara delaktiga och inte ses som en börda, har de ändå inte lyckats hitta ett varaktigt arbete. Försörjningskravet som är avsedd för att främja integrationen enligt Jerns, m.fl. (2021) har i stället medfört negativa effekter för en utlännings etablering. Respondenterna ställs ofta inför två olika val som kan vara avgörande för sina framtidsplaner, de flesta väljer ibland att avbryta sina studier för att hitta jobb, som kan i vissa fall leda till att nyanlända asylsökande utnyttjas av arbetsgivare och tvingas jobba under låga arbetsvillkor och längre arbetstider, för att få permanent uppehållstillstånd, i likhet med Armins fall. I överensstämmelse med detta skriver El-Shaarawi (2015) att ovissheten hos asylsökande ligger i att de inte kan förutsäga sina framtid, när de lever i en tillfällig situation under en lång period, utvisning, är ständig närvarande i sina liv som gör att framtiden förblir tvetydig och oförutsägbar. Detta leder till vad Jerns, m.fl. (2021) förklarade i sin rapport att försörjningskravet permanentar nyanländas underordning på arbetsmarknaden, som leder till att nyanlända blir beroende av arbetsgivaren för att få permanent uppehållstillstånd, där de kommer välja att arbeta var som helst och acceptera "undermåliga villkor" som att jobba längre och få lägre betalt, för att försöka trygga sin egen framtid i Sverige och uppfylla migrationsverket försörjningskrav. Andra väljer att läsa kortare utbildningar som förstärker möjligheten att få en tillsvidareanställning, för att uppfylla försörjningskravet och få permanent uppehållstillstånd. Detta går i linje med kritiken som Arbetsförmedlingen (2019) och Svenska kyrkan (2022) lämnade till Justitiedepartementet att personer med tillfälligt uppehållstillstånd påverkas av försörjningskravet, som i sin tur påverkar incitament för vidareutbildning för att hitta kvalificerade arbeten, utan de kommer att satsa på lågkvalificerade arbeten som inte motsvarar deras kvalifikationer. Detta försämrar möjligheten till att förverkliga sina mål och kommer därmed inte bidra till sitt nya hemland i största möjliga utsträckning.

Vidare nämnde respondenterna att dessa svåra försörjningsvillkor ställs på dem för att täcka bristerna i den svenska arbetsmarknaden, inom de områden som ”andra” inte längre vill jobba med och inte heller är tvingade på. Respondenterna förklarar att de blir utnyttjade som en arbetskraft, snarare än att ta vara på deras erfarenheter och ambitioner som de bär med sig för att kunna påbörja ett tryggt och meningsfullt liv. I kommande citaten beskriver respondenterna denna problematik och kritiserar svårigheter som medföljer försörjningskravet;

Sara “ de har gjort en planering för alla flyktingar som ville komma till Sverige, ett exempel är etableringsplanen som säger att man ska lära sig språket först, sedan går man vidare till yrkeshögskola som en snabbväg för att läsa undersköterska, barnskötare, städare, det vill säga yrken som saknas mycket folk i, denna väg är väldigt lätt, men om man går utanför den planen som är avsedd för alla flyktingar, då blir det svårt och man får ingen hjälp”

Elena “ har du märkt någon dag att när man går in på SFI eller vuxenutbildning att det finns aldrig skyltar som uppmuntrar flyktingar till att bli läkare, ingenjör eller andra höga utbildningar, utan snarare uppmuntrar dem alltid till att bli busschaufför, undersköterska, vårdbiträde, som de andra inte vill jobba med”

Ali “ det känns som att Sverige inte behandlar oss som ”humans” som har drömmar, förhoppningar som människor som tänker på sina framtid, utan de behandlar oss som en arbetskraft, för yrkes som det saknar människor, som människor vill inte jobba med längre, de ser inte längre på våra behov, utan de vill komplettera Sveriges behov”

I ovanstående citat går det tydligt att utläsa att försörjningskravet enligt respondenterna är avsedd för att täcka arbetsmarknads brister och behov på deras bekostnad, än att istället hjälpa de och vägleda dem till andra bättre val, det vill säga nyanlända hänvisas till lågkvalificerade arbeten och utbildningar snarare än att bli uppmuntrad till andra arbeten och utbildningar som är mer kompetenta och efterfrågade av arbetsmarknaden. Kvalificerade arbeten ökar i stor utsträckning och det behövs flera personer inom dessa områden enligt Jerns, m.fl. (2021). Detta stämmer överens med Jerns, m.fl. (2021) om att ”Civic integration” blir ett sätt för att kontrollera flyktingar snarare än att främja integrationen, försörjningskravet fungerar inte som ett effektivt sätt för att uppmuntra flyktingar att komma

in på arbetsmarknaden, som regeringen framställer i sin motivering för försörjningskravet, utan är snarare ett kontrollmedel.

Enligt min tolkning har detta lett till en försämring av integrationsprocessen hos respondenterna, då de inte kommer kunna fokusera på kvalificerade utbildningar, som leder till kompetenta arbeten, utan kommer att ta den korta vägen för att bli av med sina temporära status. Enligt El-Shaarawi (2015) teorin om uncertainty att den tillfälliga karaktären av uppehållstillståndet skapar en känsla av instabilitet och ovisshet bland asylsökande, vilket även innebär konsekvenser på integration. Jag citerar från Armins ord att försörjningskravet vars syfte är att komplettera arbetsmarknadens behov, inom områden andra personer inte längre vill jobba med. Armin kunde inte fokusera på sin karriär under de här sju åren och inte heller skapa arbetsrelaterade kontakter, utan han tvingades jobba heltid och läsa på universitet samtidigt. Han berättade även att när han beviljas permanent uppehållstillstånd, kommer han att fortsätta med det han drömmer om och inte fortsätta jobba där han jobbar idag. Detta överensstämmer med Jerns, m.fl. (2021) i sin forskningsrapport att "försörjningskravet" blir ett sätt för personer med tillfälligt uppehållstillstånd att bli beroende av sina arbetsgivare för att upprätthålla permanent uppehållstillstånd, samt blir det ett sätt att kontrollera vilka som är en belastning och vilka som bidrar till det svenska samhället. Remissinstater från Arbetsförmedlingen (2019) och Akademikerförbundet (2019) underströk att personer med tillfälliga uppehållstillstånd väljer att avbryta sina studier och söka vilket jobb som helst, för att uppfylla försörjningskravet. Även teorin om uncertainty (El-Shaarawi, 2015) visade att den temporära statusen har en tydlig direkt effekt på integration och att den tillfälliga statusen hämmar den socioekonomiska integrationen.

Risk för separation och splittring

Ett återkommande tema som framkom i intervjuerna är att tillfälliga uppehållstillstånd inte endast haft hälso-integrations konsekvenser, utan även påverkat respondenternas privatliv. Respondenterna har en samstämmig bild av Sverige som ett land där man kan förverkliga sina drömmar och leva tryggt, vilket fick dem att välja Sverige från första början. Flera av respondenterna lyfter fram att tillfälliga uppehållstillstånd splittrar familjer och hindrar dem från att skaffa barn eller partner. Nedan är några varierande citat från respondenterna där de uttrycker hur det tillfälliga uppehållstillståndet påverkat deras privatliv.

Sara " Jag är trött på min situation, jag känner att någon dag Sverige kommer att säga hejdå till mig, jag är gift och jag kommer inte vilja skaffa barn tills jag har permanent uppehållstillstånd, för just nu det är osäkert "

Vivian " Om de ska utvisa mig någon dag, de kommer att splittra mig från mina föräldrar och mina syskon, jag har varit i Syrien ensam länge utan dem och jag vill inte att det ska hända igen "

Lara " Jag fick mitt barn för ett år sedan, jag var orolig under hela min graviditet och tänker på mitt uppehållstillstånd ... vad händer om de skickar mig tillbaka till Syrien, vi kommer att splittras ... min man är också orolig, jag vill inte tänka på det, jag blev rädd nu "

I ovanstående citat framgår hur tillfälliga uppehållstillstånd har en väsentlig inverkan på deras privatliv och sociala liv. Den tillfälliga och den långvariga statusen som de har enligt El-Shaarawi (2015) är inte den enda orsak bakom deras lidande, utan det faktum att de måste tänka och bekymra sig om sina familjer och deras osäkerhet, vilket påverkar respondenterna både emotionellt och psykiskt. De menar att de är oroliga över sin livssituation och vad som skulle hända om de skulle tvingas återvända till Syrien, då varje familjemedlem har en annorlunda status från den andra, exempelvis Elenas man är svensk medborgare och Vivians familj har permanent uppehållstillstånd. Saras uttalande avspeglar en känsla av trötthet och frustration som uppstår när man lever i en instabil och osäker situation. Den osäkra situationen påverkar hennes planer för framtiden som att skaffa barn, hon menar att man inte kan planera långsiktigt med en tillfällig status, hon kommer vilja skaffa barn när hon har en mer stabil status, vilket är när hon beviljas permanent uppehållstillstånd. I likhet med detta har både Akademikerförbundet SSR (2019) och Svenska kyrkan (2019) i sina remissvar konstaterat att lagen innebär flera konsekvenser för nyanlända, av de konsekvenserna är att den kan separera familjer från varandra. Samtidigt ökar lagen otryggheten och psykisk ohälsa för asylsökande som beviljas tillfälligt uppehållstillstånd, då det blir oklar och oförutsägbart när eller om i framtiden kommer de att få permanent uppehållstillstånd (Tinghög, m.fl., 2016). Detta överensstämmer med teorin om uncertainty (El-Shaarawi, 2015) att den tillfälliga statusen, i detta fall " tillfälliga uppehållstillstånd", ökar känslan av att vara på genomresa. Eftersom flyktingar inte kan vara säkra på om de kommer att få stanna i det nya landet eller om de kommer att tvingas återvända till sitt hemland. Den tillfälliga statusen begränsar flyktingarnas möjligheter till att bilda familj, detta eftersom de inte kan förutsäga

sin framtid och ofta är beroende av förlängningar av sina uppehållstillstånd för att fortsätta sin vistelse i landet.

Hur resonerar och förklarar nyanlända asylsökande sina uppfattningar om en rättvis asylpolitik?

I denna del behandlas uppsatsens andra frågeställning ‘*Hur resonerar och förklarar nyanlända asylsökande sina uppfattningar om en rättvis asylpolitik?*’. Det första temat är *en rättvis asylpolitik* som sedan följs av det andra temat *asylprövningsprocess*.

En rättvis asylpolitik

Samtliga respondenter har en samstämmig bild av en rättvis asylpolitik och delar med sig av sina uppfattningar om hur en rättvis asylpolitik bör se ut. Respondenterna beskriver sin uppfattning om den rättvisa asylpolitiken i nedanstående citat;

Elena ‘ Rättvisan är att jag behandlas lika rättvist som andra flyktingar som kom till Sverige innan 2015 och fick permanent uppehållstillstånd, det gäller mig och även andra personer som kom under flyktingströmmen, vi alla har samma asylskäl, inget har ändrats i Syrien, det är ett långvarigt krig som kommer inte ta slut i en dag ’

Ali ‘ Rättvisan enligt mig är att de underlättar försörjningskravet, folk som har en annan typ av sysselsättning som studier eller ett annat anställningsavtal ska också kunna få permanent uppehållstillstånd ’

Sara ‘ Rättvisan enligt mig är att alla människor som behöver skydd från krig ska beviljas permanent uppehållstillstånd för att leva tryggt och starta ett nytt liv, det gäller mig och även andra människor som har krig i sina hemländer, migrationsverket ska tro på oss som flyktingar och våra berättelser ’

Samtliga respondenter berättade upprepade gånger att de förväntade sig att behandlas rättvist, som andra flyktingar som tidigare beviljades permanent uppehållstillstånd. De menar att deras skyddsbehov ska bedömas på samma sätt som tidigare flyktingar. Enligt respondenterna ska försörjningskravet underlättas, andra typer av anställningar, eller även studier ska ge

möjligheten till permanent uppehållstillstånd, eftersom de kommer att kunna utbilda sig och hitta varaktiga jobb som ger nytta till den svenska arbetsmarknaden och samhället. Samtidigt berättar respondenterna att Migrationsverket ska tro på människor och deras berättelser, folk som kommer från krig och behöver skydd ska beviljas permanent uppehållstillstånd för att det är det enda sättet för drabbade människor att leva tryggt och må bra. Detta överensstämmer med Johannesson & Westerling (2019) samt Tinghög, m.fl. (2016) att permanenta uppehållstillstånd ökar tryggheten och välbefinnandet hos asylsökande eftersom den minskar sannolikheten för utvisning. Även Röda Korset (2019) remissvar visar att försörjningskravet bör sänkas och att en tillsvidareanställning inte ska vara det enda sättet att få permanent uppehållstillstånd. Detta kan dessutom kopplas till teorin om uncertainty (El-Shaarawi, 2015) att den tillfälliga statusen ökar risken för osäkerhet och rädsla för framtiden, eftersom de inte kan förutsäga när de kommer att beviljas permanent uppehållstillstånd. Ett permanent uppehållstillstånd, å andra sidan, stabiliserar asylsökandes känsla av trygghet och minskar risken för utvisning, som ger dem bättre möjligheter till bosättning, skaffa arbete och planera för deras framtid.

Asylprövningsprocess

För vissa respondenter upplevdes asylprocessen som orättvis och för andra upplevdes det som rättvis. Upplevelsen att processen var orättvis kan härledas till flera faktorer enligt respondenterna, inklusive den långa tiden det tog att få ett beslut, brist på tillgång till information och bristande förståelse för varför de beviljades tillfälligt uppehållstillstånd. I kommande citat reflekterar Armin på hur han upplevde hanteringen av asylärenden;

“ Jag vet inte varför det finns långa handläggningstider, jag kände att de arbetar slumpmässigt. När man ringer och frågar får man inga svar, det är svårt att ta kontakt med handläggare. Det finns folk som kommer efter dig och får beslutet innan dig, det tar alltid lång tid för alla mina beslut jag tycker inte detta är rättvis ”

“ Jag har förväntat mig att jag ska behandlas rättvis och få permanent uppehållstillstånd, Jag vet inte varför jag fick tillfälligt uppehållstillstånd. Jag kom till Sverige innan lagen om tillfälliga uppehållstillstånd, men den långa tiden jag fick vänta, gjorde att jag beviljades tillfälligt ”

“ Intervjuerna kändes som en rutin hos handläggare, oavsett vad man säger eller beskriver hur svårt det är i Syrien, de kommer inte bevilja oss permanent uppehållstillstånd ”

Ovanstående citaten visar på att det brister på otydlighet i processen. Processen verkar vara slumpmässigt, eftersom man får varken svar om när beslutet kommer att fattas eller hur lång tid det kommer att ta. Respondenten uttrycker även sin förståelse om rättvisan, att han inte upplevde behandlats rättvist eftersom han beviljades tillfälligt uppehållstillstånd, trots att han kom innan lagen (SFS: 2016:752) blev permanent i Sverige. Detta ledde till att Armin har ingen förståelse till varför han beviljades tillfälligt, när han förväntade sig permanent uppehållstillstånd. Samtidigt upplevdes intervjuerna som en rutin för handläggarna och att de redan har en förutbestämd inställning till att inte bevilja asylsökande permanent uppehållstillstånd. Enligt Armin oavsett när man kom till Sverige, eller vart man kommer ifrån kommer alla att beviljas tillfälligt. I överensstämmelse med tidigare forskning om asylprocessen visade Esaiasson & Sohlberg (2018) att asylsökande uppfattar rättvisebedömningar på olika sätt beroende på vilken typ av uppehållstillstånd de beviljas. Ett beviljat uppehållstillstånd leder till mer positiva bedömningar och ett avslag leder till negativa bedömningar. Enligt min tolkning tillfälliga uppehållstillstånd tillsammans med en lång asylprocess och brist på kommunikation med handläggaren, ökar känslan av oförutsägbarheten om vad som ingår i asylprocessen, som leder till en negativ bedömning av hanteringen av asylärenden enligt teorin uncertainty (Biehl, 2015).

Majoriteten av respondenterna upplever bristande tilltro för hanteringen av asylärenden och en känsla av orättvisa. Nedan följer några uttalanden från olika respondenter som beskriver deras upplevelser:

Ahmed “ Problemet är att man får vänta länge, utan information om sitt tillstånd, utan att veta någonting ... man blir galen ... jag tycker inte att det är rättvist att vänta utan att jag vet någonting om mitt liv ”

Ali “ Det är svårt att kommunicera med handläggaren, när jag ringer de svarar inte och om vi går till Migrationsverket center, de säger, vi ska vänta. Varje förlängning, när alltid stoppas i mer än sex månader, jag kan inte göra något och det är hopplöst att kontakta migrationsverket ”

Vivian ‘ ‘ Ibland jag har svårt att läsa alla mina beslut som jag får från migrationsverket ... jag kan inte så mycket om lagen och jag vet inte hur handläggaren bedömer om jag ska få tillfälligt eller permanent ... jag försöker vara tålmodig ... det är långa handläggningstider och man inte kan ta kontakt med handläggare’’

En av respondenterna tyckte däremot att hantering av asylprocessen var rättvis. Respondenten upplevde att processen inte var för lång eller för kort, utan snarare “lagom”. Samtidigt upplevde han kommunikationen med myndigheten som smidig och att tillgången till information var enkel. Salam uttrycker detta i nedanstående citat;

Salam ‘ ‘ Jag tyckte att det var lagom, det tog inte lång tid. Jag vet att jag inte hade jobb när jag ansökte om min sista förlängning, när jag kommer att göra det nästa gång, jag kommer att få permanent uppehållstillstånd, eftersom jag har tillsvidareavtal ... det är tydligt med kravet ... alla mina förlängningar gick fort och smidig’’

Efter en genomgående av respondenternas citat, finns det olika uppfattningar kring hur respondenter upplever hanteringen av asylärenden. Vissa respondenter har en låg nivå av sense of coherence, medan en annan respondent har en hög nivå av sense of coherence enligt Bekkers (2004) teori om sense of coherence. Vilket stämmer överens med Esaiasson & Sohlberg (2018) tidigare forskning att asylsökande som ser på processen som rättvis, framstår i sammanhanget som mer begriplig, än de som ser på processen som kaotisk och slumpmässig.

Samtliga respondenter menar att de upplevde situationen som ohanterlig och kaotisk, denna upplevelse relateras till SOC element ‘begriplighet’ (Brekke, 2004). Anledningen är att det finns brister på ordningen i asylhandläggning, eftersom de inte har information om när ett beslut kommer att fattas, vilket beslut kommer att fattas, samt vilka policyer och rättsgrunder som är relevanta för deras fall. Mot bakgrund av detta upplever respondenterna situationen som orättvis och svår att förstå, särskilt när de får tillfälligt uppehållstillstånd i stället för permanent. Respondenterna uttrycker även en känsla av att de inte längre har en kontroll över situationen. Det kan kopplas till SOC andra element ‘hanterbarhet’. Respondenterna kan inte ta kontakt med migrationshandläggare som ansvarar för deras asylärenden, samt inte påverka beslutet, som leder till en känsla av maktlöshet och hjälplöshet. Enligt respondenterna

upplever de att de inte behandlas rättvist och att deras rättigheter ignoreras, som gör att de upplever processen som meningslöst enligt det tredje elementet, meningsfullhet.

Å andra sidan uttrycker Salam en annorlunda upplevelse. Han hade kontakt med sin handläggare, fick tillräckligt med information om processen och upplevde att handläggningstiden var kortare. Detta kan relateras till SOC- två element begriplighet och hanterbarhet, vilket i sin tur ökade hans förståelse för sin situation som sedan upplevs meningsfull.

Avslutande diskussion

Syftet med uppsatsen var att besvara två frågeställningar: *hur resonerar nyanlända asylsökande kring konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd, och hur resonerar och förklarar nyanlända asylsökande sina uppfattningar om en rättvis asylpolitik, utifrån syriska nyanlända perspektiv, vilket besvarades genom intervjuerna som kopplades till tidigare forskning och teorier.*

Genom denna studie identifierades tre konsekvenser som kan kopplas till det tillfälliga uppehållstillståndet, som fortfarande utgör en pågående utmaning för syriska nyanlända i Sverige i sökandet efter en stabil och trygg framtid. Respondenterna är överens om att permanenta uppehållstillstånd är en viktig faktor för ett tryggare liv, hälsa och stabilitet. Efter sju år i Sverige upplever de fortfarande en oförändrad situation och att ett permanent uppehållstillstånd skulle ha möjliggjort en annorlunda upplevelse.

Tillfälliga uppehållstillstånd som avser en period på 13 månader, som kan eventuellt förlängas, om skyddsgrunderna finns fortfarande, orsakar instabilitet och ökar rädslan hos respondenterna, eftersom tankarna att någon dag kan de återvända är alltid närvarande, som i sin tur påverkar den psykiska hälsan negativt. Detta överensstämmer med tidigare forskning som visade att typen av uppehållstillstånd har betydelse för den psykiska hälsan hos nyanlända och asylsökande (Johannesson, m.fl., 2019 & Tinghög m.fl., 2016). Även den långa asylprocessen försämrar respondenternas möjlighet att förutsäga sin framtid och det som försvårar situationen ytterligare är att inte kunna förutsäga vilken typ av beslut de kommer att få från Migrationsverkets handläggare, som ökar ytterligare den psykiska belastningen. Detta resultat kan direkt kopplas till El-Shaarawi (2015) och Biehl (2015)

teorin om uncertainty. Den tillfälliga statusen som ger en tillfällig vistelse i mottagarlandet, resulterar i bristande kunskap om ens situation och känsla av en mycket oförutsägbar framtid. Förutom den långa och obestämda väntetiden, kan även beslutet som asylsökande väntar på skapa nya osäkerheter och oro.

Försörjningskravet som problematiseras tidigare av (Jerns m.fl., 2021) och remissinstanser från (Arbetsförmedlingen, 2019 Svenska Kyrkan, 2019 och akademikerförbundet, 2019) har också varit ett resultat i uppsatsen som visade att försörjningskravet försämrar nyanlända asylsökande integration, som i sin tur påverkar deras framtida planer i Sverige.

Respondenterna beskriver att det är svårt att hitta ett varaktigt jobb som kan permanenta deras vistelse i Sverige. De tvingas att lämna sina nuvarande sysselsättningar som exempelvis studier eller arbeten som de jobbar tillfälligt med, för att arbeta var som helst med dåliga arbetsvillkor. Många arbetsgivare kan utnyttja situationen när de ser nyanländas behov av ett jobb, för att kunna få permanent uppehållstillstånd. Samt tvingas dem att läsa korta och icke relevanta utbildningar för att förkorta tiden med att ha tillfälliga uppehållstillstånd, som leder till mer stress och osäkerhet. Jag fann en konsensus mellan respondenterna att *försörjningskravet* är avsedd för att täcka bristerna i arbetsmarknaden, snarare än att vara som hjälp för att främja nyanlända asylsökande intresse och förstärka integrationsprocessen, vilket minskar möjligheten till att få permanent uppehållstillstånd. Respondenterna är väldigt glada att de idag är i Sverige och tacksamma att de inte är i Syrien, men tillfälliga uppehållstillstånd påverkar även deras privatliv. En tillfällig vistelse i ett land kan försvåra att planera långsiktigt enligt teorin om uncertainty (El-Shaarawi, 2015). Även olika uppehållstillstånd status bland familjemedlemmar kan öka oro hos dem att någon dag splittras från varandra.

Uppsatsens andra frågeställning besvarades genom två teman som beskriver deras uppfattningar om en rättvis asylpolitik. För det första menar respondenterna att asylpolitiken generellt är orättvis eftersom de inte har beviljats den typen av uppehållstillstånd som de önskade, vilket är det permanenta uppehållstillståndet. Jag tycker att alla asylsökande har ett gemensamt mål vilket är att beviljas permanent uppehållstillstånd, detta nämndes tidigare av Esaiasson & Sohlberg (2018) forskning. När nyanlända kommer till det nya mottagarlandet formas vissa förväntningar och förhoppningar, såsom att beviljas permanent uppehållstillstånd för att inte återvända till sina hemländer. De kanske inte tänker på att asylprocessen är en komplex process som kräver noggrann utredning, utan tänker endast på hur de kan ändra på sin nuvarande situation som präglas av osäkerhet och maktlöshet. När

dessa förväntningar inte uppfylls skiftar deras uppfattning om mottagarlandet helt, eftersom de känner att de blev orättvis behandlade som ”flyktingar” och anser att de har rätt till skydd och längre vistelse oavsett vad deras bakgrund eller nationalitet är.

För det andra upplever respondenterna att hanteringen av asylärenden var både rättvis och orättvis. När respondenterna känner att de blev inkluderade och informerade om processen samt att de kunde ta kontakt med migrationshandläggare, upplevde de sammanhanget som mer begripliga, att den är rättvis. Å andra sidan upplevs situationen som oförståeligt när de inte inkluderas i processen samt när de inte kan förutsäga den beslut som kommer att fattas, detta leder till att sammanhanget uppfattas som slumpmässigt och orättvis (Brekke, 2004 & Esaiasson & Sohlberg, 2018). Det har varit svårt att komma åt vad rättvisan innebär hos respondenterna trots att jag försökte att uppmuntra och motivera dem, men de hade en gemensam bild om vad rättvisan är. Enligt respondenterna hänger rättvisan med permanent uppehållstillstånd. Hade de beviljats permanent uppehållstillstånd som andra flyktingar som kom innan 2015, hade de kunnat säga att asylpolitiken är rättvis.

Efter att ha undersökt effekterna av den nya utlänningslagen och tillfälliga uppehållstillstånd, kan det konstateras att de nämnda faktorer påverkar människor som är på flykt och hindrar dem från att etablera en trygg tillvaro i det nya mottagarlandet. Det framkom att permanent uppehållstillstånd är viktigt och avgörande för att bedöma systemet som rättvist och för att öka känslan av trygghet och stabilitet.

Källförteckning

Akademikerförbundet. (2019). Remissvar Justitiedepartementet.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e96731d263df43c39569a3a9998d6741/akademikerforbundet-ssr.pdf>

Arbetsförmedling. (2019). Remissvar Justitiedepartementet.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e96731d263df43c39569a3a9998d6741/arbetsformedlingen.pdf>

Asylrättcentrum. (2022 november 11), vad är skillnaden på flyktingar och alternativt skyddsbehövande?

<https://sweref.org/vad-ar-skillnaden-pa-flyktingar-och-alternativt-skyddsbehovande/>

Biehl, K. S. (2015). Governing through uncertainty: Experiences of being a refugee in Turkey as a country for temporary asylum. *Social analysis*, 59(1), 57-75.

Brekke, J. P. (2004). While we are waiting: Uncertainty and empowerment among asylum-seekers in Sweden.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Upplaga 3 Stockholm: Liber.

El-Shaarawi, N. (2015). Living an uncertain future: Temporality, uncertainty, and well-being among Iraqi refugees in Egypt. *Social Analysis*, 59(1), 38-56.

Darvishpour, M & Westin, M (2021). *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Upplaga 3, Studentlitteratur, Lund.

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan (5: 1)* Stockholm.

Esaiasson, P., & Sohlberg, J. (2018). Asylsökandes möte med Sverige. Lärdomar från en panelundersökning. (Delmi-rapport 2018: 8). Stockholm: Delegationen för Migrationsstudier.

Esaiasson, P., Martinsson, J., Sohlberg, J. (2016). Flyktingkrisen och medborgarnas förtroende för samhällets institutioner – en forskarrapport. Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet

Hovemyr, T. (2020). *Migrationsinfo för alla*, femte utgåvan. Fores. Stockholm.

Johannesson, L., & Westerling, R. (2019). Hur mår nyanlända flyktingar med tillfälligt uppehållstillstånd?. *Socialmedicinsk tidskrift*, 96 (1), 13-21.

Karlsson, P., & Eriksson, N., (2014, 16 augusti). Fredrik Reinfeldt: öppna era hjärtan. Aftonbladet.

Krzyżanowski, M. (2018). "We are a small country that has done enormously alot": the 'refugee crisis' and the hybrid discourse of politicizing immigration in Sweden. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 16(1-2), 97-117.

Migrationsverket. (n.d.). Om nyanlända med uppehållstillstånd.

<https://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-nyanlanda-med-uppehallstillstand.html>

Johannesson, L., & Westerling, R. (2019). Hur mår nyanlända flyktingar med tillfälligt uppehållstillstånd?. *Socialmedicinsk tidskrift*, 96 (1), 13-21.

Statistikmyndighet från SCB. (2016, 18 mars). Det stora antalet asylsökande under 2015 ökade inte flyktinginvandringen nämnvärt.

Statistikmyndighet från SCB. (2023, 22 februari). Utrikes födda i Sverige.

<https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/utrikes-fodda-i-sverige/>

SFS 2005:716 Utlänningslag. Stockholm: Justitiedepartementet

SFS 2016:752 Lag om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Stockholm: Justitiedepartementet

Svensson, A. (2022, 2 februari). Osäkerheten ökar för 300 000 invånare. *Dagens Arena*.

Svensson, O., Forsberg, O., Hagberg, S., (2015, 6 september). "Mitt Europa bygger inte murar, vi hjälps åt". Aftonbladet.

Svenska kyrkan. (2019). Remissvar Justitiedepartementet.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e96731d263df43c39569a3a9998d6741/svenska-kyrkan.pdf>

Svenska Röda Korset. (2019). Remissvar Justitiedepartementet.

<https://www.regeringen.se/contentassets/e96731d263df43c39569a3a9998d6741/roda-korset.pdf>

Tinghög, P., Arwidson, C., Sigvardsdotter, E., Malm, A., & Saboonchi, F. (2016). Nyanlända och asylsökande i Sverige: En studie av psykisk ohälsa, trauma och levnadsvillkor.

Trost, J. (2010). Kvalitativa intervjuer (4:4). Studentlitteratur AB.

Unhcr. (2021), UNHCR Global Trends

<https://www.unhcr.org/media/40152>

Wiles, R., Crow, G., Heath, S., & Charles, V. (2008). The management of confidentiality and anonymity in social research. *International journal of social research methodology*, 11(5), 417-428.

Wahlund, A (2021, 6 augusti). Migrationsverket om tidigare upphandlingsavtalet: "Jag skulle vara orolig om jag hade permanent uppehållstillstånd" SVT Nyheter.

Bilaga 1

Informationsbrev

Hej

Jag är student vid Göteborgs universitet och läser statsvetarprogrammet. Jag skriver min kandidatuppsats som handlar om konsekvenserna av den nya tillfälliga uppehållstillståndslagen och en rättvis asylpolitik. Jag söker därmed personer som kan ställa sig för en intervju. Jag träffar dig gärna via zoom, eller om vi kan planera en träff. Villkoren är att du ska ha kommit till Sverige i slutet av 2015 och har tillfälligt uppehållstillstånd som alternativ skyddsbehövande. Jag kommer att redogöra för studiens syfte och frågeställningar

när vi bestämmer mötet. Intervjun kommer att vara anonym och inga namn kommer att synas i undersökningen.

مرحبا

انا طالبة علوم سياسية في جامعة يتبوري. في الوقت اكتب مشروع للتخرج حول تأثير الاقامات المؤقتة على طالبي اللجوء اللذين اتوا في عام ٢٠١٥. وابحث عن اشخاص قادرين على عمل مقابلة على موقع zoom او اتصال او مقابلات في مكان ما. شروط المقابلة ان تكون اتيت الى السويد في عام ٢٠١٥ وحصلت على تصريح اقامة مؤقتة وكنت من بديلي الحماية. في الوقت الحالي احتاج الى ٨ اشخاص. المقابلة تطوعية وسوف اشرح باقي التفاصيل عندما نتحدث عبر الهاتف.

Bilaga 2

intervjuguide

Inledande frågor:

- Hur gammal är du?
- När kom du till Sverige?
- Vad gör du idag. studera, arbeta eller varken av de två?
- Vad fick du dig att söka asyl i Sverige och inte andra länder som tog emot flyktingar då?

Förväntningar

- Vilka förväntningar hade du innan du kom till Sverige?
- Har den förändrats till följd av införandet av lagen?

Effekter av tillfälliga uppehållstillstånd

- Påverkar beslutet dig i din vardag?
- Hur upplever du din situation idag?
- Hindrar lagen dig från att studera eller arbeta?
 - Vilka är de viktigaste problemen som du för närvarande möter i ditt liv i Sverige?
 - hur mår du då?

Migrationsverket hantering av asylärenden

- Kan du berätta om ditt beslut allmänt?

- Hur lång tid tog det för dig att få beslutet?
- Har du förståelse för varför du fick det beslutet?
 - kommunikation (Telefon, mejl, åka till migrationsverket servicecenter)
 - Hur ser du på processen (bemötande etc.)
 - blev du besviken?

En rättvis asylpolitik

- Hur kan du resonera kring en rättvis asylpolitik?
- Hur kan du tolka ändringar i utlänningslagen?
- Vad är rättvisan enligt dig?
- Vem får stanna i Sverige och hur ska man se på andra människor?